

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ ІМЕНІ ІВАНА ЗЯЗЮОНА НАПН УКРАЇНИ

Освітньо-наукова програма

підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти у галузі 01 «Освіта / педагогіка» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» «Педагогічна освіта і освіта дорослих в Україні і зарубіжжі» / «Pedagogical and Adult Education in Ukraine and Worldwide»

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва дисципліни: Мистецько-педагогічна освіта

Викладач: Соломаха Світлана Олександрівна - кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти

Профіль викладача: <http://ipood.com.ua/data/Portfolio/Solomacha.pd>

Контактний телефон: 066 185 87 91

E-mail: solomaha_sv@ukr.net

Сторінка дисципліни: <http://ipood.com.ua/phd-011/>

Консультації очні: Очні консультації: за попередньою домовленістю Понеділок та четвер з 14.00 до 15.00

Онлайн-консультації: Онлайн-консультації: за попередньою домовленістю Viber (+38066 185 87 91) в робочі дні з 9.30 до 17.30

АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Курс «Мистецько-педагогічна освіта» ґрунтується на комплексі основних закономірностях організації педагогічної діяльності викладачів мистецьких дисциплін й відповідає змісту їхньої професійної компетенції. Зміст професійно-педагогічної компетенції викладачів мистецьких дисциплін багатоаспектний, оскільки формується водночас на всіх рівнях: культурологічному, методологічному, теоретичному, методичному, технологічному. Ця багатоаспектність потребує від викладачів розвинутого професійно-художнього мислення, здатності добирати, аналізувати й синтезувати здобуті знання і навички у досягненні педагогічної мети, майстерно володіти мистецько-педагогічними технологіями, оскільки призначенням мистецької освіти є утримувати, відтворювати і передавати багатство цінностей смислового світу, залучаючи людину до вищої мудрості й неприйдешньої істини буття. Властива мистецькій освіті установка на діалогічність, емпатійність, відкрите ставлення до світу і людей є життєво необхідними для самореалізації будь-якої особистості взагалі, а для викладача мистецтва – в найбільшій мірі. Матеріали курсу «Мистецько-педагогічна освіта» враховує специфіку педагогічної діяльності викладачів мистецьких дисциплін, що полягає у роботі з художнім текстом, який має потужний освітній й світоглядний потенціал, й виявляється у пошуках смислу художнього твору, коли не тільки здобуваються певні мистецькі знання і навички, а й здійснюється переосмислення особистісної позиції щодо художньо-естетичних та етичних цінностей, ідеалів, переконань.

З метою удосконалення методичних знань, умінь і навичок організації педагогічної дії здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти у галузі 01 Освіта, педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки передбачено опанування вибіркового курсу «Мистецько-педагогічна освіта».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Генеза мистецько-педагогічної освіти в Україні.
2. Методологічні та методичні засади мистецько-педагогічної освіти.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни «Мистецько-педагогічна освіта» є визначення сутності філософії та методології мистецько-педагогічної освіти, розкриття педагогічного потенціалу інноваційних мистецько-педагогічних технологій, а також формування у слухачів навичок ефективного їх використання у навчально-виховній діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Мистецько-педагогічна освіта» є формування наступних компетентностей:

загальних компетентностей:

- **аналітичні уміння.** Здатність до пошуку, відбору, аналізу й оброблення інформації, до формулювання самостійних тверджень, положень, оцінок. Здатність до організації і проведення фундаментальних, прикладних науково-педагогічних досліджень **(ЗК 1);**
- **здатність до рефлексії.** Здатність допомагати іншим у процесі викладацької діяльності, через наставництво, у ході організації і участі у проектній діяльності, командній роботі під час семінарських, практичних занять **(ЗК 5);**
- **креативність.** Здатність генерувати нові ідеї; творчо вирішувати проблеми у процесі дослідницького пошуку у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих; приймати обґрунтовані рішення; здатність до безперервного творчого саморозвитку **(ЗК 9).**

фахових компетентностей:

- **ФК 1. Готовність до здійснення власної аналітико-синтетичної діяльності** з метою визначення специфіки предмету дослідження, рівня його віддзеркалення в науковій літературі та розробки власних теоретичних конструктів, адекватних особливостям розв'язання обраної проблеми у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих. Здатність до аналізу та аргументації вибору його методологічних засад; володіння уміннями здійснення аналізу філософських та ідеологічних актуалітетів освітньої політики на наднаціональному та національному рівнях; навичками застосування синергетичного, системного, аксіологічного, феноменологічного та інших методологічних підходів до аналізу педагогічних процесів на макро-, мезо- та мікрорівні їх функціонування; навичками критичної інтерпретації досліджень у галузі вітчизняної та зарубіжної теорії/історії освіти і педагогіки, синтезу нових ідей; здатність до спілкування з предмету дослідження у межах міждисциплінарного та/або міжнародного експертного середовища. ();
- **ФК 4. Готовність до генерації власних ідей щодо наукових інновацій;** здатність до побудови шляхів і способів створення нового наукового продукту, творчого підходу до розв'язання обраної наукової проблеми за результатами опертя на методологію філософського і загальнонаукового рівнів. Готовність до розробки змісту, технологій і окремих методик забезпечення функціонування певних складників системи неперервної національної освіти у вимірах конкретно-наукового методологічного розгляду.
- **ФК 7. Здатність ефективно застосовувати основні психологічні і педагогічні концепції, положення, теорії у викладацькій діяльності;** здатність бути наставником молодших колег у вдосконаленні викладацької діяльності; здатність до професійного самоосвіти, самозростання, самореалізації у процесі викладацької роботи.

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання курсу ґрунтується на ідеях, принципах, методологічних підходах післядипломної педагогічної освіти, яка є компонентом неперервної освіти і освіти дорослих, зокрема на андрагогічному, акмеологічному та компетентнісному підходах і пов'язаних з ними принципах на основі узагальнення педагогічного досвіду теоретичного і практичного використання сучасних мистецько-педагогічних технологій в освіті. Формами і методами навчальної діяльності є лекції, семінари, практичні заняття. Передбачається самостійна (індивідуальна та групова) дослідницька діяльність, проведення художньо-педагогічного практикуму, мистецьких тренінгів, майстер-класів, мистецько-педагогічної майстерні.

Під час сесії формат очний (*offline / Face to face*), у міжсесійний період - дистанційний (*online*).

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Результати навчання дисципліни «Мистецько-педагогічна освіта» можна вважати задовільними за умов досягнення слухачами **предметних результатів:**

- Здатність використовувати знання сучасних проблем філософії науки і освіти при вирішенні освітніх і професійних завдань у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих (**ПРН 1**);
- Здатність до обґрунтування нового знання у контексті потреб педагогічної освіти і освіти дорослих на підґрунті методології філософського, загальнонаукового і конкретно-наукового рівнів (**ПРН 2**);
- Здатність розв'язувати проблеми викладацької діяльності, удосконалення змісту, форм, методів навчання шляхом використання можливостей сучасних інноваційних технологій у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих (**ПРН 7**);
- Здатність обґрунтовувати методологічні засади дослідницької проблеми у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих; визначати методологічні орієнтири здійснення наукового пошуку та використання інновацій у викладацькій діяльності (**ПРН 17**);
- Здатність розв'язувати процесуальні проблеми організації навчання у сфері педагогічної освіти і освіти дорослих, що передбачає вміння адаптовувати технології навчання з урахуванням індивідуальних освітніх потреб та розробляти інноваційні технології з метою удосконалення освітнього процесу (**ПРН 18**).

Форми і методи діагностики успішності навчання: виконання індивідуальних завдань (творчі завдання), мистецько-педагогічна майстерня, підготовка усного виступу і презентації; підготовки наукової доповіді); дискусії, художньо-педагогічний практикум, мистецьких тренінгів, майстер-класів тощо.

ОБСЯГ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний обсяг – 30

Кількість годин: лекції – 2, практичні – 8

Вид заняття	Кількість годин
лекції	2
семінарські заняття / практичні / лабораторні	8
самостійна робота	20

ОЗНАКИ ДИСЦИПЛІНИ

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна\ вибіркова
3,4	3,4	6-7	011 Освітні, педагогічні науки	1	2	залік	вибіркова

ПРЕРЕКВІЗИТИ

Ефективність вивчення дисципліни «Мистецько-педагогічна освіта» значно підвищиться, якщо здобувач зацікавлений у пошуку можливості для розвитку професійно значущих знань, умінь і навичок, способів мислення, інших особистісних якостей, а також способу їх використання задля самореалізації особистості як професіонала; має навички самостійної роботи з різними джерелами інформації й використання сучасних освітніх технологій у власній педагогічній діяльності; обізнаний із понятійним апаратом освітнього процесу, базовими методологічними і теоретичними засадами неперервної освіти і освіти дорослих, опанував на рівні магістратури дисциплінами мистецько-педагогічного циклу.

ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

У період сесії використовується медіапроектор; бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу) та оргтехніку для комунікації з адміністрацією, методистом, викладачами та підготовки (друку) рефератів і самостійних робіт.

ПОЛІТИКИ ДИСЦИПЛІНИ

Положення «Про аспірантуру і докторантуру» в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, Положення «Про забезпечення якості освіти в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про політику академічної доброчесності в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про порядок реалізації права на академічну мобільність в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України», Положення «Про визнання результатів неформальної освіти у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» та ін.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тиждень, дата, години	Тема, основні питання	Форма діяльності (заняття) / формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання, години	Вага оцінки	Термін виконання
Згідно з розкладом	<p>МОДУЛЬ 1. Генеза мистецько-педагогічної освіти в Україні.</p> <p>Тема 1.1. Історичні передумови становлення мистецько-педагогічної освіти в Україні.</p>	Лекція / Face to face або <i>Online</i>	Презентація, методичні рекомендації; наочність та засоби технічного забезпечення	1, 2, 4, 7, 8, 10, 12, 14, 21, 22, 23.	<p>2 години.</p> <p>Завдання 1. Здійсніть індивідуальний та груповий аналіз генези мистецько-педагогічної освіти в Україні в контексті історико-педагогічного підходу.</p> <p>Завдання 2. Поясніть на конкретному прикладі загально світові тенденції та національну специфіку формування системи мистецько-педагогічної освіти в Україні.</p>	Від 1 до 8 балів	Згідно з розкладом (жовтень)
Згідно з розкладом	Тема 1.2. Сучасні тенденції розвитку мистецько-педагогічної освіти в Україні в контексті Концепції Нової Української школи.	Семінарське заняття / Face to face або <i>Online</i>	Презентація; методичні рекомендації; методичні матеріали, що забезпечують виконання самостійної роботи слухачів; наочність та засоби технічного забезпечення..	2, 3, 4, 6, 8, 9, 14, 15, 16, 22, 23.	<p>2 години.</p> <p>Завдання 1. Визначте новітні тенденції розвитку мистецько-педагогічної освіти в Україні в контексті Концепції Нової Української школи.</p> <p>Завдання 2. Виявіть, які з сучасних педагогічних концепцій в освіті є найбільш ефективними у вирішенні проблеми розвитку особистості засобами мистецтва.</p> <p>Завдання 3. З'ясуйте які принципи та педагогічні підходи поєднуються у Концепції Нової Української</p>	Від 1 до 8 балів	Згідно з розкладом (жовтень)

					школи та у мистецькій освіті.		
Згідно з розкладом	МОДУЛЬ 2. Методологічні та методичні засади мистецько-педагогічної освіти. Тема 2.1. Методологічна культура як основа професіоналізму викладачів мистецьких дисциплін	Семінарське заняття / Face to face або <i>Online</i>	Презентація; методичні рекомендації; методичні матеріали, що забезпечують виконання самостійної роботи слухачів; наочність та засоби технічного забезпечення.	1, 5, 8, 11, 16, 17, 18, 19	2 години. Завдання 1. Виявіть загальні та специфічні риси методології мистецько-педагогічної освіти. Завдання 2. Виявіть специфіку методологічних підходів до розвитку особистості засобами мистецтва. Завдання 3. Здійсніть узагальнення вибору методологічного підходу до вирішення мистецько-педагогічної проблеми.	Від 1 до 8 балів	Згідно з розкладом (квітень)
Згідно з розкладом	МОДУЛЬ 2. Тема 2.2. Специфіка використання викладачами мистецько-педагогічних методів і технологій в освітньому процесі.	Практичне заняття / Face to face або <i>Online</i>	Презентація, методичні рекомендації; методичні матеріали, що забезпечують виконання самостійної роботи слухачів; наочність та засоби технічного забезпечення.	5, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21.	2 години. Завдання 1. Розробіть алгоритм використання педагогом на заняттях специфічних мистецьких методів: художньої драматургії, фасилітованої дискусії, імпровізації, художньо-педагогічної інтерпретації, поліцентричної інтеграції, активізації художньої діяльності тощо. Завдання 2. Дайте опис сучасних мистецько-педагогічних методів і технологій, які Ви вважаєте ефективними й доцільними щодо використання у власній педагогічній діяльності. Завдання 3. Підготуйте	Від 1 до 8 балів	Згідно з розкладом (квітень)

					презентацію власного або групового проекту розробки мистецько-педагогічної технології.		
Згідно з розкладом	Підсумковий ПРАКТИКУМ	Практичне заняття / Face to face або <i>Online</i>	методичні рекомендації; методичні матеріали, що забезпечують виконання самостійної роботи слухачів; наочність та засоби технічного забезпечення.	4, 5, 11, 14, 17, 20, 21.	<p>Завдання 1. Дайте власну інтерпретацію твору мистецтва використовуючи герменевтичний метод.</p> <p>Завдання 2. Розробіть дискусію в контексті виявлення художнього світовідчуття мистецького твору та його автора.</p> <p>Завдання 3. Підберіть за відповідним художнім світовідчуттям твори мистецтва і схарактеризуйте символічний смисл художніх образів, визначте яким чином художнє світовідчуття передає художній образ твору.</p> <p>Завдання 4. Розробіть низку творчих завдань, зокрема використайте пошукові методи для зацікавлення учнів твором мистецтва; підготуйте варіанти бесід з учнями (студентами) після сприймання твору; розкрийте особливості сприймання, переживання та усвідомлення мистецтва на основі методу поліцентричної інтеграції та ін.</p>	Від 1 до 8 балів	Згідно з розкладом (квітень)

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: мистецький колоквиум, тестові завдання; творчі завдання.

Форма контролю: залік.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100-бальною шкалою, складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається максимально 60 балів, і рейтингу з атестації (екзамен, залік) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні /семінарські заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і майбутнього доктора філософії на першому занятті.

Рівень знань оцінюється:

«відмінно» - здобувач дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, виконання завдань є правильним, творчим, демонструє знання матеріалу, проявляє активність і творчість у виконанні індивідуальних і колективних завдань;

«добре» - аспірант володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має тезаурус з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні завдань різного типу;

«задовільно»- здобувач дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, помилки виправляє за допомогою викладача; враховується наявність конспекту, тезаурусу з дисципліни, виконання різних завдань (дослідницьких, творчо-пошукових тощо) групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» - аспірант дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, пасивно або негативно проявляє себе у виконанні завдань.

Згідно з Положенням «Про оцінювання результатів навчання у процесі реалізації освітньо-наукових програм підготовки майбутніх докторів філософії в Інституті педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України» контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль.

При визначенні рейтингу здобувача враховуються бали, які він отримує під час семінарських, практичних занять та за самостійну роботу. Бали за поточну освітню діяльність визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 12, що становить не більше 60 сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни. Бали за підсумками проведення заліку або іспиту визначаються як сума всіх отриманих під час навчальних занять балів, розділена на кількість отриманих оцінок та помножена на коефіцієнт 8, що становить не більше 40 балів сумарної оцінки за результатами вивчення дисципліни.

Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання					Залікова робота	Сума
М 1		М2		Індивідуальне завдання		
T1	T2	T1	T2		ІІІ	
8	8	8	8	8	20	100

T1, T2 ... – теми модулів.

Примітка. Отримання 20 балів за індивідуальне завдання є необхідною умовою допуску здобувача до підсумкового контролю.

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО - відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 - 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ - вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО - непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО - виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО - потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО - необхідна серйозна подальша робота	01-34

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Теорія і практика навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: монографія / М.П. Вовк, Л.Ю. Султанова, Н.О. Філіпчук та ін, передм.-д-ра пед. наук, проф., чл.-кор. НАПН України, Л.Б. Лук'янової. – К.: Талком, 2020. – 368 с.
2. Технології професійного розвитку педагогів в умовах формальної і неформальної освіти: практичний посібник / М.П. Вовк., Г.І. Сотська, Н.О. Філіпчук, Ю.В. Грищенко, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Н.С. Гомеля. – К.: Талком, 2019. – 320 с. <https://lib.iitta.gov.ua/715790/>
3. Тренінгові технології навчання дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: метод. рек. / [М.П. Вовк, Л.Ю. Султанова, С.О. Соломаха, С.В. Ходаківська]; Інститут педагогічної освіти і освіти імені Івана Зязюна. – Київ, 2019. – 109 с. <https://lib.iitta.gov.ua/718751/>
4. Технології професійного розвитку педагогів: методичний порадинок / Упорядники: Тамара Михайлівна Сорочан, Марина Іванівна Скрипник; навч.-метод. посіб.; Держ. вищ. навч. закл. «Ун-т менедж. освіти». – К., 2016. – 231 с.
5. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У.Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. – 278 с.
6. Комаровська О.А. Художньо обдарована особистість: реалії, розвиток: монографія / Оксана Анатоліївна Комаровська. – Івано-Франківськ: НАІР, 2014. – 412 с.
7. Кондрацька Л.А. Художня епістемологія : Підручник для магістрантів і студентів мистецько-педагогічних факультетів / Л.А. Кондрацька. – Тернопіль : ТНПУ, 2012. – 334 с.
8. Масол Л.М. Загальна мистецька освіта: теорія і практика: монографія. – К.: Промінь, 2006. – 431 с.
9. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів / Л.М. Масол, О.В. Гайдамака, Е.В. Белкіна, О.В. Калініченко, І.В. Руденко. – Х. : Веста: Видавництво «Ранок», 2006. – 256 с.

Додаткова

10. Миропольська Н.Є. Мистецтво слова в структурі художньої культури учня: теорія і практика [монографія] / Н.Є. Миропольська. – К. : Парламентське видавництво, 2002. – 204 с.
11. Мистецтво у розвитку особистості: монографія / За ред., передмова та післямова Н.Г.Ничкало. – Чернівці: Зелена Буковина, 2006. – 224 с.
12. Ніколаї Г.Ю. Музично-педагогічна освіта в Польщі: історія та сучасність : Монографія / Г.Ю. Ніколаї. – СумДПУ ім. А.С.Макаренка, Суми, 2007. – 396 с.
13. Нова Українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи [<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>]
14. Олексюк О.М. Музична педагогіка : Навч. посіб. / О.М. Олексюк. – К. : КНУКіМ, 2006. – 188 с.
15. Олексюк О.М. Герменевтичний підхід у вищій мистецькій освіті : колективна монографія / О.М. Олексюк, М.М. Ткач, Д.В. Лісун. – К. : ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – 164 с.
16. Рудницька О.П. Педагогіка: загальна та мистецька: навч. посіб. / О.П. Рудницька.– К.: ТОВ Інтерпроф, 2002. – 270 с.
17. Сотська Г.І. Теоретичні і методичні засади формування естетичної культури майбутніх учителів образотворчого мистецтва в педагогічних університетах : монографія / за наук. ред. О.М. Отич ; Галина Іванівна Сотська. – К. : Ін-т обдарованої дитини, 2014. – 382 с.
18. Соломаха С.О. Розвиток педагогічної майстерності викладачів музичного мистецтва та світової художньої культури: посіб. / Світлана Олександрівна Соломаха. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. – 158 с.
19. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Г.М. Падалка. – К. : Освіта України, 2008. – 274 с.

20. Скрипник М.І. Інтерактивні технології в післядипломному навчанні: довідник / М.І. Скрипник; НАПН України, ДВНЗ «Ун-т менедж. освіти». – К., 2013. – 232 с.
21. Технології підготовки педагогічного персоналу для роботи з дорослим населенням: практичний посібник / М.П. Вовк, С.О. Соломаха, Л.Ю. Султанова, Г.Г. Цветкова, О.І. Щербак, – К.: ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України, 2019. – 281 с.
22. Учитель мистецьких дисциплін у дискурсі педагогічної майстерності: монографія / [І.А. Зязюн, Г.Г. Філіпчук, О.М. Отич та ін.; за наук. ред., передм. і післямова О.М. Отич]. – Бердянськ, 2013. – 340 с.
23. Творчий розвиток особистості засобами мистецтва: навч.- метод. посіб. / Зязюн І.А., Філіпчук Г.Г., Отич О.М., Соломаха С.О., Вовк М.П., Сотська Г.І. та ін. – Чернівці: Зелена Буковина, 2011. – 280 с.

Затверджено рішенням вченої ради Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України (протокол №9 від 30.09.2020 р.).